

Motion till riksdagen 2025/26:4132

av **Linus Lakso m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2025/26:239 Vindkraft i kommuner

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett omedelbart och kraftfullt incitament för kommunerna att låta vindkraftsansökningar gå vidare till miljöprövning, exempelvis genom en snabbhetsbonus, i kombination med en långsiktigt säkrad ersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa förslagen från SOU 2023:18 om ersättning till lokalsamhällen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens förslag bör förtydligas så att inte boende i flerfamiljshus eller hyresgäster missgynnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Utbyggnadstakten av vindkraft har minskat kraftigt sedan Tidöregeringen tillträdde, med över 70 procent. Ett mycket viktigt skäl till att så få vindkraftsverk har beviljats tillstånd är bristen på ekonomiska incitament för kommuner att säga ja. Under 2025 stoppade kommunerna 98% av alla vindkraftverk, så att dessa inte gick vidare för

miljöprövning. Trots löften från regeringen att dramatiskt öka elproduktionen under mandatperioden står det nu klart att regeringen har misslyckats.

Tre år efter utredningen om incitament för vindkraft; SOU 2023:18 Värdet av vinden, presenteras proposition 2025/26:239 Vindkraft i kommuner, med förslag om intäktsdelning med närboende. Miljöpartiet välkomnar att ett förslag äntligen har presenterats för att bidra till att stärka rättvisan och främja acceptansen för vindkraftsutbyggnad. Vi befinner oss i en klimatkris och att skapa incitament och kompensation för att kunna producera mer förnybar energi genom vindkraft är avgörande för våra möjligheter att nå våra klimatmål, komma ut ur fossilberoendet som gör oss sårbara för skurkstater och internationella oljekriser, och minska hushållens energikostnader. Nya incitament kommer därför inte en dag för tidigt.

För Miljöpartiet är det dock tydligt att det här förslaget är långt ifrån tillräckligt för att leda till mer vindkraft. Vindkraft har starkt stöd hos svenska folket, med en tydlig majoritet som är positivt inställda. Samtidigt råder en orättvisa där kommuner och lokalsamhällen inte ges rättvis ersättning eller möjlighet till full delaktighet för och i den nytta de skapar för hela landet. Utöver lagstiftningsåtgärder för närboende hade vi behövt se långsiktiga och pålitliga stöd och incitamentsstrukturer för kommuner, bättre förutsättningar för mer lokal delaktighet och mer rättssäkra processer, ersättning till lokalsamhällen, uppdrag till Försvarmakten att verka för samexistens med energiproduktion och nationella åtgärder mot påverkanskampanjer baserade på vindkraftsdesinformation. Regeringen måste också säkerställa att inte hyresgäster eller boende i flerfamiljshus missgynnas.

Behov av långsiktiga incitament och förutsättningar för kommunerna

Utredaren till SOU 2023:18, utredningen "Värdet av vinden" som ligger till grund för lagförslagen för att ersätta närboende, var tydlig med att tillräckliga incitament för att öka kommunernas tillstyrkan väsentligt endast kan uppnås om åtgärderna som föreslås kombineras med en intäkt till kommunerna, vilket låg utanför direktiven att föreslå. Remissinstanser som Sveriges kommuner och regioner, Konjunkturinstitutet, Svenskt Näringsliv, Energiföretagen, Jernkontoret, Skogsindustrierna, Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftsförening, LKAB, Fortum Sverige och Vattenfall instämmer i bedömningen. Även regeringen uppger i propositionen att förslagen om intäktsdelning kan bidra till fler vindkraftsanläggningar "i kombination med ekonomiska stöd till kommuner". Det är därför olyckligt att sådana incitament endast hänvisas till genom osäkra, opålitliga och otillräckliga satsningar i budgetpropositionen.

Regeringens kommunikation om vilken slags ersättning som ska gå till kommunerna har varit oklar, och nya frågetecken uppstår i samband med denna proposition. Medan energi- och näringsministern i november 2025 sa att utbetalningarna ska vara lika höga som den samlade fastighetsskatten, nämns inte någon summa i propositionen. Nu ser det även ut som att utbetalningarna ska baseras på installerad effekt i stället för fastighetsskatten från den egna kommunens vindkraft, vilket minskar kommunernas incitament, då det skulle innebära en väsentligt lägre summa som går till kommunen de första 5–15 åren. Ordval i propositionen som att regeringen har “för avsikt att möjliggöra för utbetalning” och “om det finns medel” skapar ytterligare osäkerhet, vilket också motverkar syftet att öka kommunernas incitament att säga ja till ny vindkraft.

Miljöpartiet har mycket länge drivit på för att kommuner ska få en ordentlig och pålitlig ersättning, och menar att för att uppnå propositionens uttalade syfte måste detta säkras upp långsiktigt, vilket regeringen inte lyckats med. Miljöpartiet vill se ett omedelbart och kraftfullt incitament för kommunerna att låta vindkraftsansökningar gå vidare till miljöprövning, i kombination med en långsiktigt säkrad ersättning. Ett första incitament skulle kunna vara en snabbhetsbonus i form av en engångsersättning som gäller samtliga vindkraftverk som kommunerna tillstyrker, som skulle innebära en rättvis omfördelning av offentliga resurser från staten till de kommuner som vill bidra till förnybar elproduktion och klimatomställningen. Därutöver bör möjligheten till kommunaliserad fastighetsskatt ses över.

Mer lokal delaktighet och rättvisa processer

Att säkerställa lokal nytta och acceptans beror inte endast på ekonomisk ersättning och kompensation, utan även på faktorer som delaktighet, information och lokalt deläggande. Nya rättigheter för närboende till en andel av vindkraftsintäkten är ett välkommet steg i rätt riktning, men mer behövs.

Exempelvis är det även viktigt att kommunerna har tillräcklig kapacitet för att planera och samordna transparenta och rättvisa processer kring nya vindkraftsanläggningar. För detta tog SOU 2023:18 fram ett antal förslag, som bör tas vidare.

Därtill behöver det kommunala vetot reformeras enligt förslagen från SOU 2021:53 En rättssäker vindkraftsprövning, för att säkerställa en mer rättssäker och rättvis prövning än idag. Kommunerna ska fortsatt ha rätt att säga nej till vindkraft, men beskedet bör ges tidigt i processen för bättre förutsägbarhet och rättssäkerhet.

Förutsättningarna för samebyarna och andra företrädare för samerna att delta i samråd behöver också förbättras.

Ersättning till lokalsamhällen

Trots att regeringen tidigare aviserat att införa förslagen från SOU 2023:18 om ersättning till lokalsamhällen är det endast närboende som omfattas av propositionen. Miljöpartiet menar att en formalisering av befintliga och frivilliga system med bygdemedel skulle öka rättssäkerheten och främja lokalsamhällens självständighet, lokala organisering och självförsörjning.

Åtgärder för att bekämpa spridningen av falska påståenden om vindkraft

Utöver bristen på ekonomiska incitament utgör påverkanskampanjer baserade på desinformation, falska påståenden och missvisande narrativ om vindkraft betydliga hinder för dess utbyggnad. Sverige är hårt drabbat av desinformation om vindkraft, inte minst på sociala medier.

Narrativen som sprids kan kopplas till de som pådrivs av ryska och pro-ryska intressen. Myndigheten för psykologiskt försvars operativa chef Mikael Tofvesson framhöll 2022 att Ryssland bedrivit en påverkanskampanj mot Sverige inom energiområdet sedan 2015. Enligt NATO har Kreml blivit den främsta drivkraften bakom negativa samtal om förnybar energi på sociala medier, efter det att de ökat sina påverkansattacker mot förnybartsektorn sedan den fullskaliga invasionen av Ukraina 2022. Detta i och med att Ryssland vill hålla Europa fortsatt beroende av fossil energi, som driver ryska intäkter. Regeringen bör ta initiativ till en åtgärdsplan för att se till att utländska fientliga intressen inte påverkar nationella kraftslagsbeslut.

Ge Försvarsmakten i uppdrag att verka för samexistens med energiproduktion

Att utbyggnadstakten av vindkraft minskat betydligt sedan nuvarande regering tillträdde kräver också åtgärder utanför kommunen. Vindkraftsbolag får också ofta avslag på sina ansökningar för att de anses krocka med försvarets intressen. Den logiken förbiser att Sveriges energiberoende är en säkerhetsrisk i sig, och att det är av största vikt för Sveriges energisäkerhet och resiliens att en kraftig utbyggnad av förnybar elproduktion möjliggörs. Medan Miljöpartiet länge arbetat för att främja samexistens mellan vindkraft och försvaret, har nuvarande regering hindrat det arbetet inte minst genom att ta bort relevanta skrivelser i Försvarsmaktens regleringsbrev. För att öka möjligheten till samexistens mellan försvars- och energiintressen bör regeringen ge Försvarsmakten

i uppdrag att arbeta med villkorade tillstånd för vindkraft och ett uppdrag att främja energiintresset.

Säkerställ att inte hyresgäster eller boende i flerbostadshus missgynnas

Med anledning av förslaget i paragraf 5.4.1 om vem som har rätt till vindkraftsansättning anser Miljöpartiet att det är beklagligt att propositionen inte besvarar den oro som uttryckts angående att boende i flerfamiljshus (hyresrätt eller bostadsrätt) och hyresgäster riskerar att missgynnas betydligt av regeringens förslag. Det "bedöms vara ett begränsat problem" enligt regeringen, men konsekvenserna upplevs sannolikt betydligt mer problematiska av de hushåll som inte kommer att omfattas, vilket riskerar ge upphov till orättvisor, konflikter och lägre acceptans för vindkraftsutbyggnad. Regeringen bör därför återkomma med förslag som även tar hänsyn till dessa hushåll.

Linus Lakso (MP)

Katarina Luhr (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Emma Nohrén (MP)

Amanda Palmstierna (MP)